

Рецензенти

Проф. др Ненад Љубинковић
др Миодраг Матицки

Текстове рецензирали:

др Мирјана Дрндарски
др Јадранка Ђорђевић Црнобрња
др Милина Ивановић Баришић
др Растко Јаковљевић
Проф. др Марија Клеут
академик Александар Лома
Проф. др Драгана Мршевић Радовић
Проф. др Љиљана Пешикан Љуштановић
Проф. др Валентина Питулић
др Биљана Сикимић

Књига је шампана захваљујући финансијској подршци
Министарства просвете, науке и технолошког развоја
Републике Србије у оквиру рада на пројекту
Српско усмено стваралаштво у интеркултурном коду (бр. 178011)

САВРЕМЕНА СРПСКА ФОЛКЛОРИСТИКА II

Уредништво:

Смиљана Ђорђевић Белић
Данка Лајић Михајловић
Немања Радуловић
Бошко Сувајцић
Ђорђина Трубарац Матић

Институт за књижевност и уметност
Удружење фолклориста Србије
Универзитетска библиотека
„Светозар Марковић”

Београд
2015

РЕЧ УРЕДНИШТВА

Зборник *Савремена српска фолклористика II* настао је као резултат међународног научног скупа који је, у организацији Удружења фолклориста Србије, Института за књижевност и уметност, Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић” и Вукове задужбине из Београда, као и Центра за културу „Вук Караџић” из Лознице, одржан од 5. до 7. септембра у Београду и Тршићу. Реч је о другом зборнику у оквиру новооформљене едиције, чији је циљ промовисање интердисциплинарности и сарадње стручњака из сродних научних области, фокусираних на истраживања из области фолклора у најширем смислу (претходни зборник радова *Савремена српска фолклористика I*, који су уредиле проф. др Зоја Карановић и доц. др Јасмина Јокић, потврдио је високе домете научног скупа који је одржан у Новом Саду 2013. године).

Зборник окупља двадесет осам студија, разнородних на тематском и методолошком плану: од дијахронијски усмерених испитивања и проблематизација досадашњих резултата, преко методолошки различито конципираних анализа фолклорног текста (мотива, сижеа, жанрова), компаративних приступа, синхроних теренских истраживања, до разматрања апликативних могућности и потенцијала фолклористичких дисциплина.

У првом поглављу акценат је стављен на општи, синтетички план проучавања и тумачења фолклора, из дијахронијске и синхронијске перспективе, у историјама књижевности, хрестоматијама, кроз сагледавање појединачних резултата и општих постигнућа. Истовремено, дају се и предлози и предвиђања будућег развоја фолклористичких научних дисциплина, али се наглашавају и изазови и тешкоће са којима се суочавају хуманистичке науке. Студије окренуте проблемима историјата, рада и различитих видова деловања струковних удружења отварају битна питања из домена примењене фолклористике.

Други тематски блок окупља текстове који се на различите начине баве феноменима вербалног фолклора, у средишту пажње су проучавања поетичких, жанровских и теоријских аспеката усмене књижевности. Мању тематску целину образују студије посвећене фразеологији. У години великих јубилеја – 150 година од Вукове смрти (1864) и 200 година од појављивања прве Вукове збирке народних песама и прве граматике српског језика (1814), низ радова бави се односом савремене српске фолклористике и дела Вука Стефановића Караџића.

У последњем тематском поглављу окупљени су радови примарно засновани на резултатима савремених теренских истраживања.

Надамо се да ће зборник *Савремена српска фолклористика II*, осим својеврсног пресека актуелних истраживања у српској научној средини, представљати и значајан корак ка успостављању међународне и неопходне (а до извесне мере запостављене) интердисциплинарне сарадње, будући да окупља радове стручњака из области филолошке фолклористике, етнологије, етномузикологије, етнолингвистике, музеологије, отварајући вишеструке перспективе у сагледавању фолклора као сложеног културног феномена.

Уредништво

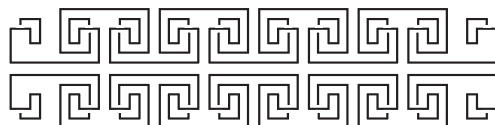

Данка Лајић Михајловић
danka.lajic.mihajlovic@gmail.com

Марија Думнић
marijadumnic@yahoo.com
Музиколошки институт САНУ
Београд

UDK 781.7:[39:061.22(497.1)]¹⁹
UDK 781.7:[39:061.22(497.11)]²⁰
UDK 39:061.22(497.1+497.11)^{19/20}

УДРУЖЕЊА ФОЛКЛОРИСТА КАО ПОДСТИЦАЈ ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНОСТИ: ИСКУСТВА ЕТНОМУЗИКОЛОГИЈЕ У ОКВИРУ САВЕЗА УДРУЖЕЊА ФОЛКЛОРИСТА ЈУГОСЛАВИЈЕ¹

У недостатку институције директно надлежне за истраживања у области фолклористике у Србији, удружења фолклориста различитих профила добијају посебан значај као мултидисциплинарне платформе које омогућавају интердисциплинарни сарадњу. Овакву улогу новоосновано Удружење фолклориста Србије (УФС) наследило је од истоименог удружења које је деловало у оквиру Савеза удружења фолклориста Југославије (СУФЈ). У том смислу, искуства из дугог и плодносног деловања СУФЈ могу бити корисна смерница за уобличавање стратегија и планова новог УФС, упркос значајним променама општег контекста деловања. Више је разлога који иду у прилог сагледавању ових искустава из етномузиколошке перспективе: пре свега, иницијатива за оснивање СУФЈ потекла је из редова музичких фолклориста, етномузиколози су били посебно активни у организацији рада СУФЈ, а поред тога, ова дисциплина се у Србији значајније развијала управо у време деловања СУФЈ, те је у већој мери била подложна утицајима мултидисциплинарног контекста Савеза. На основу публикованих материјала и званичне документације СУФЈ која се чува у архиву Музиколошког института

¹Рад је резултат истраживања на пројекту *Идентитети српске музике од локалних до глобалних оквира: традиције, промене, изазови* (бр. 177004), финансираног од стране Министарства за просвету, науку и технолошки развој Републике Србије.

САНУ, у овом раду ће бити разматран однос активности СУФЈ и обликовања политика и пракси проучавања музичког фолклора током друге половине двадесетог века, чије се последице рефлектују и на савремену етномузикологију у Србији. Циљ рада је да се на основу искуства етномузикологије, чланство и ауторитети новог УФС подстакну на креирање атмосфере за интердисциплинарна и трансдисциплинарна истраживања, имајући у виду сложеност појава које савремена фолклористика узима у разматрање и захтев за верификацијом резултата истраживања кроз њихову примену у културној пракси.

Кључне речи: (музички) фолклор, (музичка) фолклористика, етномузикологија, методологија, мултидисциплинарност, интердисциплинарност, трансдисциплинарност, Савез удружења фолклориста Југославије (СУФЈ)

Сложеност савременог друштва, као последица процеса глобализације, полазна је тачка критика сваког „сазнајног сепаратизма”, па и оног оствареног путем дисциплинарних специјализација, односно аргумент у промовисању дедиференцијације знања кроз интердисциплинарна и трансдисциплинарна истраживања. Политика редуковања стварности и проучавање издвојених феномена из перспектива појединачних дисциплина има за последицу проблем примене таквих научних сазнања у пракси (Цветковић 2012: 119). Наиме, о думетима научних сазнања не може се судити само на основу њихове теоријско-епистемолошке конзистентности, већ је у процену неопходно укључити и њихову друштвену функционалност, односно верификацију кроз примену у различитим доменима животне реалности. Оваква промишљања су у каузалној вези са растућим значајем примењених научних дисциплина. Поредићи у основи дисциплинарност, са једне стране, и интердисциплинарност, мултидисциплинарност и трансдисциплинарност, са друге стране, Џули Томсон Клејн наводи једноставност, једноличност, изолованост, линеарност, јединственост, сагласност, расцепканост и универзалност као одлике дисциплинарних истраживања, а сложеност, разноврсност, испреплетеност, нелинеарност, обједињеност приступа, споразум, повезаност и дијалог на релацији локално – регионално – глобално, као квалитете колаборативних истраживања (према Цветковић 2012: 120). Ипак, у светлу огромног броја научних дисциплина (почетком 21. века помињао се број од око

девет хиљада, Цветковић 2012: 121), није реално говорити о њиховом јасном дефинисању и разграничавању, па је у том смислу погрешно дисциплинарност и интердисциплинарност поставити као супротности. Пут до научних сазнања у савременим условима веома често, па готово и незаобилазно, подразумева комбиновање перспектива и метода различитих дисциплина, у мањој или већој мери. Начин и степен сарадње дисциплина у одређеном истраживању именује се као мултидисциплинарност или интердисциплинарност, при чему међу различитим значењима ових термина преовладава коришћење префикса *мулти-* када је реч о сарадњи тимова или појединаца обучених у различитим академским традицијама који се фокусирају на заједнички проблем без стремљења ка интегрисању различитих теоријских и методолошких концепата у вези са проблематиком, док интердисциплинарност конотира управо интеграцију перспектива и метода двеју или више дисциплина (Skinner 2008: 448–450).² Међутим, у пракси се и интердисциплинарност реализује као укључивање других дисциплина само у виду потпоре или „услугне делатности”, уз очување „епистемолошког суверенитета” базичне дисциплине (Healy, према Miller et al. 2008). Управо због мањкавости мултидисциплинарних и интердисциплинарних истраживања у погледу утврђивања заједничког теоријско-епистемолошког становишта појавио се захтев за трансдисциплинарношћу, за превазилажењем дисциплинарних граница у циљу унапређења досадашњих начина истраживања (Strathern, према Цветковић 2012: 123). Услов за овакво функционисање је, између осталог, иновирање политика и праксе функционисања научних институција, које би требало да посредују између друштвених и сазнајних чинилаца и чији циљ би био да подстакну интегративне стратегије у науци и култури у целини (исто).

У светлу описаног стања и тенденција у развоју истраживачких стратегија уочава се да је историјат проучавања културе народа који живе у Србији у значајној мери обележен недостатком специјализоване научне институције. Наиме, у годинама после Другог светског рата, када се проучавање фолклора у тадашњој Југославији артикулисало

² Према појединим тумачењима, интердисциплинарним се сматрају истраживања која повезују аспекте више дисциплина исте научне области, док су мултидисциплинарна истраживања из аспеката више дисциплина различитих научних области (према Цветковић 2012: 122).

┌

оснивањем специјализованих републичких центара,³ Србија је остала без оваквог института.⁴ У том погледу, ситуација се ни до данас није променила, а фолклористичка проучавања одвијају се у оквирима више институција и научних пројеката (моно)дисциплинарних профила, па се искораци у интердисциплинарност своде на индивидуалне истраживачке иницијативе. Из те перспективе посебан значај добија оснивање Удружења фолклориста Србије (УФС), заједнице истраживача из различитих центара – института и универзитета у Србији, који су овим путем изразили потребу за комплекснијом и интензивнијом професионалном сарадњом. Необична је случајност да се управо у време активности на оснивању УФС у Музиколошком институту САНУ у оквиру пројекта каталогизације и дигитализације архивских фондова одвијала обрада званичне документације Савеза удружења фолклориста Југославије (СУФЈ),⁵ научно-стручне асоцијације која је обележила српску и југословенску фолклористику 20. века. Коресподентност суштинских идеја некадашњег и садашњег удружења – да се институционализује сарадња стручњака који се баве проучавањем различитих сфера народне културе у циљу унапређења истраживања,⁶ подстакла нас је да критички размотримо

3 Фолклорни институт (Folklorini inštitut) у Љубљани основан је још 1934. године (данас Glasbenonarodopisni inštitut ZRC SAZU; ZRC SAZU 2015), а након Другог светског рата основани су: Институт за проучавање фолклора у Сарајеву (1946. године као посебно одељење Земаљског музеја, а од 1947. функционисао је као засебна институција; према Rihtman Šotrić 1991: 265); Институт за народну умјетност у Загребу (1948. године, данас – Институт за етнологију и фолклористику; IEF 2014), Фолклорни институт Македоније у Скопљу (1950. године, Фолклорен институт на НР Македонија, од 1979 – Јавна научна установа Институт за фолклор „Марко Цепенков”; IEES 2015).

4 Неуспех покушаја да се институт за проучавање фолклора Србије оснује при САНУ Живорад Младеновић је приписао утицајним личностима из академских кругова, које су сматрале да је научне пажње вредно само оно што су оставили Вук Караџић и његови сарадници, на основу чега се закључило да нема ни потребе за институцијом под чијим би се окриљем организовала истраживања савременог фолклора (Mladenović, Škaljić 1958: 154).

5 Музиколошки институт САН био је међу институцијама-организаторима оснивачког састанка, а неки од његових сарадника су имали управне функције у Савезу, па део документације потиче из периода деловања СУФЈ, а део је прикључен фондовима Института у новије време, са заоставштинама др Радмиле Петровић и Милице Илијин. Грађа је обрађена и заштићена у оквиру пројекта *Каталогизација и дигитализација архивске грађе Музиколошког института САНУ*, финансираног средствима Секретаријата за културу Скупштине Града Београда (Музиколошки институт САНУ 2014а).

6 Уп. аналогне одредбе Статута СУФЈ и УФС (Музиколошки институт САНУ 2014б; УФС 2014).

релације политика пређашњег удружења, истраживачких стратегија тог времена и њихових резултата, као искуства која се могу уградити у смернице новооснованог удружења. У складу са тим, овом приликом посебна пажња биће усмерена на почетни период рада СУФЈ. Могућност да о истраживачким стратегијама компетентније дискутујемо у оквирима сопствене струке разлог је реферирања првенствено на етномузиколошку раван. Задржаћемо се на предметима истраживања и доминантним методама и техникама, посебно из перспективе односа са другим дисциплинама – мултидисциплинарности и интердисциплинарности, као и на ефектима који се препознају у оквирима званичних политика и пракси савремених истраживања у Србији – при државним институцијама. Утицаји СУФЈ на позицију етномузикологије у културној и образовној политици, посебно на активности у домену заштите музичкофолклорног наслеђа, представљају специфичну тематику, те захтевају засебно разматрање.

Савез удружења фолклориста Југославије као мултидисциплинарна истраживачка платформа

Већини савремених истраживача је Савез удружења фолклориста Југославије институција позната пре свега преко изузетно садржајних зборника радова са годишњих конгреса које је организовала и референтног часописа *Народно стваралаштво – Folklor*.⁷ Делимичан увид у историјат и начин функционисања СУФЈ-а може се стећи из записника и извештаја спорадично публикованих у конгресним зборницима, а ексклузиван извор је поменути архивска документација ове организације.

У вези са оснивањем СУФЈ, чак и у стручним круговима, скрајнут је важан, а у контексту овог рада веома индикативан податак, да је иницијатива потекла од Националног комитета Југославије при Међународном савету за фолклорну музику (International Folk Music Council).⁸ Наиме,

7 Закључно са 1990. одржано је тридесет седам конгреса фолклориста Југославије, док је у периоду 1962–1988. објављено двадесет седам годишта часописа.

8 Комитет је основан 1952. на иницијативу Југословенске националне комисије за УНЕСКО ([Žganec] 1958: 167). Сарадња етномузиколога (и етнокореолога) из Србије са Међународним саветом за традиционалну музику (International Council for Traditional Music), како је преименован ранији Савет, веома је жива и данас, а од 2012.

на конференцији Савета организованој 1951. у Опатији (Хрватска), потреба да се истраживање музичког фолклора на југословенском нивоу подстакне и институционализује изражена је кроз иницијативу за оснивање Удружења музичких фолклориста (Пијин 1986: 13). Већ наредне, 1952. године, у Пули су се окупили музичари из свих република тадашње Југославије, који су на различите начине били у контакту са музичким фолклором. Током скупштинске дебате, а потом и кроз изложене реферате, издвојени су проблеми од значаја за музичке фолклористе. Међутим, организација и методологија теренских истраживања, затим правни статус и вредновање рада записивача – мелографа, као и политике заштите традиционалне народне музике, у дискусијама су повезане са ширим контекстом фолклористике, што је водило ка артикулисању идеје о мултидисциплинарном удружењу. Актуелност ових проблемских поља подстиче да се на реферате о овим темама осврнемо из савремене перспективе.

Реферат *Један нацрт о форми рада на терену* Драгослава Девећа, тада младог истраживача, посвећен низу проблема везаних за теренска истраживања, покренуо је веома комплексну дискусију ([Žganec] 1958b: 170–171).⁹ Између осталог, испоставило се да су искуства и ставови истраживача различити и у методолошком и у организационом (техничком и финансијском) погледу. Развила се полемика о ефикасности екипних и појединачних истраживања, систематског и циљаног – тематског истраживања, о вредновању тако прикупљених материјала. Поменут је, такође, проблем професионализације сеоских музичара у смислу њиховог очекивања хонорара, чак и у оквиру сарадње у истраживањима.¹⁰ Из дискусије се надаље открива да је ситуација у вези са финансирањем теренских истраживања била битно условљена профилем институције у чијој је надлежности истраживање фолклора. Деловање музичких

одвија се посредством Националног комитета, чије је седиште у Музиколошком институту САНУ.

⁹ Интересантно је да је Девећево излагање стављено на програм тако што је изостао реферат старијег и искуснијег хрватског колеге Златка Шпољара *О облицима рада на терену* ([Žganec] 1958: 170).

¹⁰ Етномузиколог из Македоније Живко Фирфов појаснио је да су овакви захтеви музичара засновани на искуствима из сарадње са телевизијским екипама („које масно плаћају”, [Žganec] 1958: 170), што у крајњој линији сведочи о различитим третманима фондова за научна истраживања и за медијско-културну индустрију.

фолклориста у Србији било је обележено радом у Музиколошком институту, специфичном контексту у односу на онај какав су имале колеге у другим републикама, радећи у оквирима института за проучавање фолклора. Наиме, иако у првом програму рада Музиколошког института истраживање фолклорне музике стоји као једна од три главне области рада (уз рад на проучавању уметничке и црквене музике), па и експлицитно „збирање материјала и организовање рада на терену” (Музиколошки институт САНУ 2014а), сама потреба за теренским истраживањима била је специфична у односу на „кабинетски” оријентисана музиколошка истраживања. Искуства која су сарадници Института стекли у оквиру мултидисциплинарне експедиције коју је 1951–1953. Српска академија наука организовала у циљу истраживања Боке Которске нису имала већег утицаја на потоња истраживања музичког фолклора, која су остала претежно индивидуална (више у Лајић Михајловић, Јовановић 2014: 5–11). Осим тога, сарадници Института су, као махом академски музичари, пажњу усмеравали на музичку природу предмета проучавања – на музички текст, што је резултирало специјалистичким написима, као засебним студијама или прилозима уз збирке нотних записа. У републикама у којима су основани институти за проучавање фолклора, попут, на пример Босне и Херцеговине, истраживања музичког фолклора била су део систематичних фолклористичких истраживања појединих подручја, дакле контекстуализована и усмеравана мултидисциплинарним радом (уп. Васиљевић 1953; Rihtman 1953; 1959).

Други проблемски оквир који је на Конференцији музичких фолклориста Југославије у Пули својим излагањем назначио Винко Жганец, тадашњи директор Института за народну умјетност у Загребу, доктор права и етномузиколог, био је управо правни статус и вредновање мелографског рада – *Ауторско-правна заштита мелографског рада* (Žganec 1958b). Расправа на ову тему била је последица маргинализованости и обезвређености посла мелографа. Настojeћи да нотне записе промовишу као форме очувања традиционалне народне музике и да се, у складу са тим, изборе за уважавање мелографисања, сасвим потцењеног у односу на аранжирање и компоновање, музички фолклористи су потенцирали питање ауторских права у вези са записима фолклорне музике. Чланови Удружења су предочили начине заштите мелографског рада у другим

земљама и ажурно скретали пажњу на неповољан положај истраживача музичког фолклора у Југославији. Са те позиције Удружење је виђено и као професионална комора, облик институционализовања борбе за достојанство и друштвену позицију истраживача.

Треће излагање са конференције Удружења музичких фолклориста у Пули које је у овом контексту вредно осврта јесте излагање Ђорђа Караклајића, уредника Радио Београда, *Радио емисије народне музике* ([Žganec] 1958b: 170). Оно, нажалост, није штампано, али из извештаја са конференције сазнајемо да је побудило ширу дискусију. Заговарана је потреба да се у радио-програмима нађе и „оригинални фолклор”, али уз назнаку да ваља бити опрезан када је у питању нетемперована музика, у смислу негативне радиофониčnosti ове врсте музике. У вези са обрадама, коментарисан је начин и ниво стилизација – аранжерских захвата, али и извођачки аспект: истакнуто је да „концертни певачи” често својом афектацијом умањују вредност народне музике (исто). Занимање учесника конференције за ову тему сигнализира присуство свести о надлежности истраживача музичког фолклора не само за beleжење и чување архаичних форми, већ и за стилизоване форме и нове музичке композиције.

Потреба за умрежавањем истраживача музичког фолклора са фолклористима других профила и проучавањем музике у контексту потврђује потенцирање да се Удружење музичких фолклориста већ на конститутивном окупљању претвори у Удружење фолклориста Југославије. Званично је мултидисциплинарно Удружење регистровано на наредном окупљању, на конгресу одржаном 1955. на Бјелашници код Сарајева (Босна и Херцеговина). Ширина тематике разматране на том конгресу, а посебно отворене дискусије (в. Žganec 1958a: 76–79, 96–97), потврђују сврсисходност оваквог окупљања. Нови, мултидисциплинарни контекст потврдио се као веома подстицајан, па се временом почетни однос међу дисциплинама, обележен мање-више независним приступима, поступно мењао у правцу присније сарадње. Кључну улогу имала је стратегија тематизације програма конгреса. Циклична смена републичких удружења у улози домаћина пружала је могућност да се постављањем народног стваралаштва краја у коме се конгрес одржава као теме, систематски подстичу фундаментална истраживања свих области Југославије, да се

фолклор једне области разматра као ареална (суп)култура, али и да се укаже на неподударане административних и културних граница, као и да се укаже на видове и степене прожимања регионалних, односно националних супкултура. На овај начин је промовисан, али и критички разматран рад „локалних” истраживача, омогућено је непосредно поређење методологија и размена искустава из сличних, геокултурно оријентисаних истраживања. Осим „тема краја”, као опште теме конгреса постављани су поједини жанрови, обреди или обичаји, пажња је усмеравана на однос фолклора и друштвеног контекста, односно на савремени живот фолклора итд. Свест о посебној важности дискусија уочљива је кроз вишекратно разматрање програмске организације конгреса на скупштинама Удружења, а све у правцу омогућавања да се одабране теме апсолвирају пленарно, кроз мањи број излагања и општу дискусију, а да се по секцијама обрађују само специфичне теме (Кираљ, Девић 1961: 486).¹¹ У другој прилици, кроз критику рада по секцијама управо из перспективе искључивања могућности дисциплинарних контаката, још је експлицитније заговарана потреба превазилажења дисциплинарних подела (Вуковић 1963: 609–611). Несумњиво је да су чланови СУФЈ препознали интердисциплинарност као услов за потпунију спознају комплексне материје којом су се бавили.

Савез удружења фолклориста Југославије и развој истраживања музичког фолклора у правцу интердисциплинарне етномузикологије

У светлу сразмерно дугог трајања СУФЈ као институције (1955–1990), може се говорити о процесима (ре)дефинисања истраживања музичког фолклора и (пре)обликовања етномузикологије у Србији под његовим утицајем. Радови истраживача музичког фолклора и потоњих етномузиколога из тог периода одражавају ширење спектра интересовања и иновирање методологија на општем нивоу, али је тешко објективно говорити о

¹¹ У вези са проблемом осмишљавања програма конгреса важно је имати у виду да је („уза строг и здрав критеријум”) већ на Осмом конгресу СУФЈ имао близу 400 чланова (Кираљ, Девић 1961: 482).

утицајности било ког појединачног фактора, па и деловања СУФЈ. Осим тога, тадашњи конгреси фолклориста били су не само мултидисциплинарна платформа југословенске фолклористике, већ и место сусрета са колегама из иностранства, и то и са Истока и са Запада. У том смислу, развој етномузиколошке мисли у правцу интердисциплинарности може се довести у везу са утицајима других грана домаће фолклористике, али и са интернационалним контактима. Ипак, индикативно је да се кључни „антрополошки преврат” у етномузикологији, обележен публикавањем *Антропологије музике* Алана Меријама, догодио (у односу на оснивање СУФЈ) „тек” 1964 (Merriam 1964), а да је конспект Чарлса Сигера, који се сматра манифестом интердисциплинарног проучавања музике, побројавајући чак двадесет перспектива које треба да буду укључене у музиколошки аналитички поступак, објављен 1977. године (Seeger 1977).¹² Третирање музике као секундарног, културно условљеног симболичког система и до данас живе дискусије о (не)аутономности музичког дискурса снажан су подстицај интердисциплинарном обликовању науке о музици. Деловања музиколога и етномузиколога у Србији су у том смислу држала корак са збивањима у свету (уп. Гостушки 1973). Сходно томе, основе етнологије, етнокореологије, науке о народној књижевности/филолошке фолклористике, дијалектологије и акцентологије, па надаље психологије, социологије и историје уметности, сматрају се неопходним у интердисциплинарном образовању етномузиколога, којим се обезбеђује ширина погледа и приступа предмету студија. У истраживачкој пракси се тежња ка интердисциплинарности реализује на начин „генералистичке интердисциплинарности” (Moran, према Popović Mladjenović, Bogunović, Perković 2014: 11) – као дијалог или интеракција етномузикологије и неке друге дисциплине или више њих, али се у неким случајевима може говорити и о „интеграционалистичкој интердисциплинарности” (исто), у којој етномузикологија настоји да одговори на изазов комплексности теме органским повезивањем искустава, метода и сазнања различитих

12 Сигеров конспект представља мапу могућих и потребних приступа у истраживању музике, преглед потенцијала музиколошког процеса, дат као дијаграм који указује на мноштво утицаја на музику, од физичких аспеката самих звукова до историјских уплива традиције, вредности и концепата које они изражавају и истовремено преобликују. Сходно томе, истраживачев поглед треба да обухвати двадесетак поља, од математике и логике до мита, мистицизма и екстатике (Seeger 1977).

дисциплина и наука. Однос са другим научним областима, па и ризичност залажења у поља компетенције „класично” постављених дисциплина, део је сталног преиспитивања унутар етномузикологије, и на општем, светском и на националном нивоу (поменимо само скорашње у тим категоријама: Rice 2010, Јаковљевић 2014), али је потреба за комплексном оптиком и флексибилним мишљењем за већину етномузиколога данас недискутабилна.

Методолошко иновирање у етномузикологији било је неопходно већ због ширења интересовања у стратиграфском смислу, од сеоске ка градској музици, а онда и укључивања у фокус продуката пројеката ревитализације и обрада традиционалне музике – као „етно” или „музике света”/world music, па и „класичних” жанрова популарне музике. Посебан изазов представљало је померање интересовања од проучавања музичког текста и контекста ка музичком мишљењу у најширем смислу, комплексним односима процеса стварања, извођења и рецепције музике. Овако захтевним задацима могуће је у потпуности одговорити само интердисциплинарним истраживањима која се реализују у сарадњи стручњака различитих профила, не само из области хуманистичких и друштвених наука, већ и истраживача из области природних наука – попут биологије (биомузикологија), неуронауке (неуромузикологија), статистике и математике (компутациона музикологија), као део холистичког приступа истраживању мишљења генерално.

У оквирима, дакле, општег интердисциплинарног усмерења етномузикологије, траг деловања СУФЈ може се пратити пре свега на нивоу методолошких усмерења студија најзначајнијих жанрова, попут епике, или у проучавањима градског фолклора. Наиме, као један од најзначајнијих жанрова српског фолклора, епика је била једна од пленарних тема још на 15. конгресу СУФЈ, одржаном у Јајцу, којом приликом је Твртко Чубелић, надграђујући радове претходника, заговарао обједињавање проучавања песме и извођења, односно усложњавање истраживачке перспективе укључивањем филолошке, етномузиколошке, етнолошко-антрополошке, психолошке, социолошке, културолошке и других визура које би допринеле холистичкој спознаји (Ћубелић 1971). Управо у том правцу реализује се и део савремених етномузиколошких студија епике, које претендују да специјалистичким сазнањима о

музичкој димензији епског перформанса и виђењем синкретичног израза, извођења и његове рецепције из карактеристичне перспективе музичког стручњака допринесу спознаји овог комплексног културног феномена.

Поред тога, народна музика урбаног порекла, односно као део популарне културе, била је такође једна од увек актуелних конгресних тема. Осим што су новокомпоновану народну музику проблематизовали и неретко критиковали етномузиколози (нпр. Девих 1963, 1964), била је и предмет пажње стручњака из других наука (нпр. психијатрије: Polovina i dr. 1977; књижевности: Лукић 1978), а посвећен јој је и читав последњи конгрес СУФЈ, одржан на Плитвичким језерима (Хрватска), 1990. године. Део тих истраживања послужио је као основа за новија реконструисања историјата регионалне популарне народне музике (Думнић 2013; Dumnić 2013), а део налази примену у текућим истраживањима градске народне музике.

Условљеност проучавања музичких феномена техничком опремом и одређеним специјалистичким знањима утицала је на касније утемељење музичке фолклористике у односу на друге гране фолклористике, па је могуће да је развој ове дисциплине био у интензивнијем саодношењу са активностима СУФЈ у односу на, рецимо, већ утемељену филолошку фолклористику. Из непосредних интеракција дисциплина – на конгресима, па и оних посредних – преко часописа и других видова размене искустава, етномузикологија је профитирала пре свега учвршћивањем свести о важности контекста, а потом и усвајањем специјалистичких искустава других релевантних дисциплина и наука. С друге стране, као наука која је управо у другој половини 20. века доживела велику експанзију, етномузикологија је свакако била и подстицајна и комплементарна за проучавања из других научних перспектива. Осим што су експертским знањима доприносили употпуњавању слика о комплексним феноменима, етномузиколози су кроз СУФЈ охрабривали и поучавали све заинтересоване, па и оне формално образоване у другим областима, да истражују „музичке изазове” у најширем смислу. Стручност у области музике није услов доживљаја, па ни истраживању звучне експресивности, а његово вербализовање сложен је задатак и за саме етномузикологе. У том смислу чини се да комплексно образовање фолклориста мора укљу-

чити и основна знања о истраживању народне музике као подстицај за контакте са литературом и истраживачима у овој области.

Интердисциплинарност у теорији и пракси савремених научно-истраживачких политика у Србији

Актуелна политика организације научно-истраживачког рада у Србији формално заговара интердисциплинарност, али је ипак сразмерно мало пројеката ове врсте, посебно у области хуманистичких наука. То је делимично последица начина финансирања научног рада, односно вредновања пројеката, а делом – профила институционалних тимова (па је због ангажовања предавача различитих профила, једноставније остварива интердисциплинарност на факултетима, односно универзитетима, уп. Lajić Mihajlović 2012 и Popović Mladjenović, Bogunović, Perković 2014, или Nešić, Nešić, Čičević 2012), односно – у конкретном случају – непостојања (мултидисциплинарног) института за фолклористику. Непосредна сарадња стручњака различитих профила тако се одвија само на додирним тачкама различитих пројеката (на пример Јовановић, Радић 2009), или као вид ентузијазма, односно неформалне помоћи (попут доприноса др Јованке Радић, филолога, етномузиколошком раду, више у Лајић Михајловић 2014: 10).

С друге стране, бројни су примери подударности тема које интригирају фолклористе различитих профила (попут исте године објављених радова о односу индивидуалности и традиције из специфичних перспектива науке о народној/усменој књижевности и етномузикологије, уп. Сувајџић 2007 и Лајић Михајловић 2007, или дисертација које укључују проучавање савременог момента гусларске традиције на основу личног теренског увида, уп. Ђорђевић 2010 и Лајић Михајловић 2010). Изостанак суштинске сарадње аутора указује да се у савременој истраживачкој пракси интердисциплинарност још увек остварује само на нивоу генералистичке интердисциплинарности. Поврх тога, и даље присутна, па чак и недовољно препозната, термилошка проблематика доприноси међудисциплинарним дистанцама и неспоразумима и укупно нас удаљава од спознаје фолклорне културе као целине.

Први конкретни кораци у обнављању међудисциплинарне сарадње

били су скупови *Савремена српска фолклористика* (Нови Сад 2013, Београд–Тршић 2014). Иако је у реализацији први скуп био доминантно филолошког профила, мултидисциплинарност је промовисана и у концепту организатора и, што је још важније, у излагањима учесника-филолога који су експлицитно афирмисали овакав профил фолклористике (Јокић 2014). Оснивањем УФС обновљена је институционална подршка националним фолклористичким истраживањима и унапређењу ове научне сфере кроз сарадњу са колегама из других земаља, па и са националним мрежама сличног профила, посебно онима у земљама велике фолклористичке традиције (уп. савремене зборнике конгреса фолклориста Русије Каргин 2005–2006; Добровольская, Каргин 2010), и међународним удружењима фолклориста (International Society for Ethnology and Folklore, The Folklore Society и сл.). У односу на поменуто нестимулативност државне научне политике у правцу интердисциплинарности, оваква организација предуслов је за истраживања која воде ка трансдисциплинарности – новим стратегијама истраживања комплексних феномена. Повезивање не значи губљење идентитета матичних дисциплина. Осим тога, истраживања резултата новог система образовања указују, између осталог, на потребу додатног мотивисања младих за професионално бављење науком (Богдановић-Чурић 2010: 433), а сарадња са колегама из других струка може бити интригантна и у том смислу инспиративна, што потврђују слични пројекти у области природних и техничких наука. Повезивање у раним фазама каријера може бити и вид компензације недостатка комплексног фолклористичког образовања као засебног профила, па би овај начин пројектовања фолклористичких истраживања у Србији требао да буде додатна мисија новог Удружења.

Савремена фолклористичка истраживања укључују и питања функционисања политика различитих актера у култури – носилаца пракси, публике, различитих медијатора и организатора, али и креатора културних, научних и образовних политика, па и самих истраживача. У том смислу, заинтересовани смо и за домен примене резултата наших истраживања, посебно с обзиром на то да су се активности СУФЈ непосредно и укупно веома позитивно одражавале не само на научни, већ и на културни живот у Србији. Данас идеја о сарадњи научника на пројектима у култури наилази на различите реакције. Осим поменуте

актуелности сфера примене научних спознаја, чини се да аргумент за ову врсту ангажовања представља и генерално преусмеравање дискусија етичких принципа истраживања у хуманистици и друштвеним наукама са разматрања истраживачке позиције ка правним аспектима теренских истраживања као основне методе у фолклористици (шире у Ивановић-Баришић 2012, посебно в. Сикимић 2012). Дакле, прихватањем реалности да су већ јавно исказана интересовања истраживача за одређене феномене, а посебно теренска истраживања у форми саучествовања у истраживаној пракси, неизбежно и врста утицаја, испоставља се да је једва уочљива разлика између ангажовања у тзв. културним програмима као истраживача тог дела савремене културне праксе и ангажовања као креатора и реализатора културне политике (Zakić, Lajić Mihajlović 2012; Думнић 2012; такође в. Закић у овом зборнику). Ако уз то имамо у виду и да су питања правне регулативе у вези са фолклорном грађом, која су истицана још при оснивању СУФЈ, још увек нерешена, што сведочи о инертности надлежних инстанци у односу на научно-истраживачке и културне потребе, закључује се да је спектар проблема који директно позивају на реаговање веома широк. Другим речима, несумњиво је да организација попут УФС, са искуствима сличног деловања СУФЈ и потенцијалом савремених истраживача, има и потребе и могућности за разноврсна деловања, па и за укупно велике доприносе науци и култури.

ЛИТЕРАТУРА

Богдановић-Чурић, Јасна. „Заинтересованост студената који студирају према болоњским принципима за научно-истраживачки рад”. *Интердисциплинарност и јединство савремене науке: филозофске и природно-математичке науке, зборник радова са научног скупа (Пале 22 – 24. мај 2009)*. Ур. М. Ковачевић. Пале: Филозофски факултет Универзитета у Источном Сарајеву, 2010, 423–434.

Васиљевић, Миодраг А. *Народне мелодије из Санџака*. Београд: Српска академија наука, 1953.

[Вуковић, Јован, ур.]. „Diskusija”. *Рад IX-ог конгреса Савеза фолклориста*

Југославије у Мостару и Требињу 1962. Ур. Ј. Вуковић. Сарајево: [Савез фолклориста Југославије], 1963, 593–613.

Гостушки, Драгутин. „Музичке науке као модел интердисциплинарног метода истраживања”. *Српска музика кроз векове*. Ур. С. Ђурић-Клајн. Београд: Галерија САНУ, 1973, 9–61.

Добровольская, Варвара Е., Каргин, А. С. (ред.). *От конгресса к конгрессу. Навстречу Второму Всероссийскому конгрессу фольклористов. Сборник материалов*. Москва: Федеральное агентство по культуре и кинематографии России, Государственный республиканский центр русского фольклора, 2010.

Девих, Драгослав. „Нове 'народне' песме”. *Рад IX конгреса Савеза удружења фолклориста Југославије одржан у Мостару и Требињу 16–23. 9. 1962*. Ур. Ј. Вуковић. Сарајево: Савез удружења фолклориста Југославије, 1963, 545–551.

Девих, Драгослав. „Наша народна музика на грамофонским плочама”. *Рад X конгреса СУФЈ одржан на Цетињу 25–29. 9. 1963*. Цетиње: Савез удружења фолклориста Југославије, 1964, 275–279.

Думнић, Марија. „Примењена етномузикологија у Србији: политике деловања Српског етномузиколошког друштва”. *Музикологија* 12 (2012): 79–102.

Думнић, Марија. „Музичирање и музичари у кафанама у Београду од почетка емитовања програма Радио Београда до Другог светског рата”. *Зборник Матице српске за сценске уметности и музику* 49 (2013): 77–90.

Dumnić, Marija. „The creation of folk music program on Radio Belgrade before world war two: Editorial policies and performing ensembles”. *Музикологија* 14 (2013): 9–29.

Ђорђевић, Смиљана. *Савремено епско певање – текст и контекст*. Докторска дисертација, рукопис. Универзитет у Београду, Филолошки факултет, Београд 2010.

Žganec, Vinko (ur.). *Rad kongresa folklorista Jugoslavije na Bjelašnici 1955 i u Puli 1952*. Zagreb: Savez udruženja folklorista Jugoslavije, 1958a.

Žganec, Vinko. „Autorskoppravna zaštita melografskog rada”. *Rad kongresa folklorista Jugoslavije na Bjelašnici 1955 i u Puli 1952*. Ур. V. Žganec. Zagreb: Savez udruženja folklorista Jugoslavije, 1958b, 187–195.

[Žganec, Vinko]. „Konferencija muzičkih folklorista u Puli 1952”. *Rad kongresa folklorista Jugoslavije na Bjelašnici 1955 i u Puli 1952*. Ур. V. Žganec. Zagreb: Savez udruženja folklorista Jugoslavije, 1958a, 167–168.

[Žganec, Vinko]. „Konferencija u Puli”. *Rad kongresa folklorista Jugoslavije na Bjelašnici 1955 i u Puli 1952*. Ur. V. Žganec. Zagreb: Savez udruženja folklorista Jugoslavije, 1958b, 169–171.

Zakić, Mirjana. Lajić Mihajlović, Danka. „(Re)creating the (folk music) tradition: The national competition of brass orchestras at the Dragačevo Trumpet Festival”. *New Sound: International Magazine for Music* 39/1 (2012): 58–79.

<http://www.newsound.org.rs/en/pdfs/ns39/New_Sound_39.58-79.pdf> 05. 03. 2015.
ZRC SAZU 2015 <<http://gni.zrc-sazu.si/#v>> 05. 03. 2015.

Ивановић-Баришић, Милина (ур.). *Теренска истраживања – поетика сусрета*. Београд: Етнографски институт САНУ, 2012.

IEES 2015 <http://www.oei.fu-berlin.de/en/projekte/nation-building/project_team/project_partners/cepenkov_institute/index.html> 05. 03. 2015.

IEF 2014 <<http://www.ief.hr/OInstitutu/Povijest/tabid/70/language/hr-HR/Default.aspx>> 05. 03. 2015.

Ilijin, Milica. „Cvjetko Rihtman – jedan od osnivača Saveza udruženja folklorista Jugoslavije i jedan od njegovih uvek čelnih saradnika”. *Zbornik radova u čast akademika Cvjetka Rihtmana*. Ur. B. Čović. Sarajevo: Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, 1986, 13–20.

Јаковљевић, Растко. „Догма српске етномузикологије – о уверењима и дисциплинама у својим локалним оквирима”. *Промишљања традиције. Фолклорна и литерарна истраживања*. Ур. Б. Сувајџић, Б. Златковић. Београд: Институт за књижевност и уметност, 2014, 475–487.

Јовановић, Јелена. Радић, Првослав. „’Тамо горе маглита планина’: етномузиколошко-филолошки прилог о једној песми из копаоничког краја”. *Музикологија* 9 (2009): 153–163.

Јокић, Јасмина. „Савремена проучавања епског (гусларског) стваралаштва”. *Савремена српска фолклористика* I. Ур. З. Карановић, Ј. Јокић. Нови Сад: Универзитет у Новом Саду, Филозофски факултет, Одсек за српску књижевност, Центар за истраживање српског фолклора, 2013, 251–260.

Каргин, А. С. (ред.). *Первый Всероссийский конгресс фольклористов*. Сборник докладов, I–III. Москва: Федеральное агентство по культуре и кинематографии России, Государственный республиканский центр русского фольклора, 2005–2006.

Кираљ, Марија. Девић, Драгослав. „Годишња скупштина Савеза удружења фолклориста Југославије”. *Раd VIII конгреса Савеза фолклориста Југославије у Титовом Ужицу од 6. до 10. септембра 1961. године*. Ур. Д. Недељковић. Титово Ужице: Савез удружења фолклориста Југославије, 1961, 479–489.

Лајић Михајловић, Данка. „Гуслар: индивидуални идентитет и традиција”. *Музикологија* 7 (2007): 135–156.

Лајић Михајловић, Данка. *Епска пракса као комуникациони процес: српске епске песме у фолклорној култури*. Докторска дисертација, рукопис. Универзитет уметности у Београду, Факултет музичке уметности, Београд, 2010.

Lajić Mihajlović, Danka. „Ethnomusicological research of the guslars' memory: a pilot study”. *Musical Practices in the Balkans: Ethnomusicological Perspectives*. Eds. Dejan Despić et al. Belgrade: SASA, Institute of Musicology of SASA, 2012, 67–86.

Лајић Михајловић, Данка. *Српско традиционално певање уз гусле: гусларска пракса као комуникациони процес*. Београд: Музиколошки институт САНУ, 2014.

Лајић Михајловић, Данка. Јовановић, Јелена. „Историјат сакупљања теренских звучних записа традиционалне музике у Музиколошком институту САНУ”. *Фоноархив Музиколошког института САНУ: историјски звучни записи у дигиталној ери*. Ур. Р. Јаковљевић. Београд: Музиколошки институт САНУ, 2014, 2–12.

Лукић, Света. „Анализа текста нове народне песме”. *Раđ 20. конгреса СУФЈ у Новом Саду 1973*. Ур. Д. Недељковић. Београд: Савез удружења фолклориста Југославије, 1978, 525–532.

Merriam, Alan P[arkhurst]. *The Anthropology of Music*. Evanston: Northwestern University Press, 1964.

Miller, T. R. et al. „Epistemological pluralism: reorganizing interdisciplinary research”. *Ecology and Society* 13/2 (2008), без пагинације, Web. 12. 03. 2015.

Mladenović, Živomir. Škaljić, Abdulah. „Zapisnik godišnje skupštine Udruženja muzičkih folklorista Jugoslavije, održane 28. i 29. jula 1955. na Mrtvanjskim stanarima na Bjelašnici kod Sarajeva”. *Rad kongresa folklorista Jugoslavije na Bjelašnici 1955 i u Puli 1952*. Ур. V. Žganec. Zagreb: Savez udruženja folklorista Jugoslavije, 1958, 149–157.

Музиколошки институт САНУ 2014а <www.music.sanu.ac.rs/Srpski/AdditionalProject.htm> 05. 03. 2015.

Музиколошки институт САНУ 2014б <www.music.sanu.ac.rs/Dokumenta/RadmilaPetrovic.pdf> 05. 03. 2015.

Музиколошки институт САНУ 2014в <<http://www.music.sanu.ac.rs/Srpski/History.htm>> 05. 03. 2015.

Nešić, Vladimir. Nešić, Milkica, Čičević, Svetlana. „Interdisciplinarnost u psihološkim i muzikološkim istraživanjima”. *Образовање и савремени универзитет* 1. Ур. Б. Димитријевић. Ниш: Филозофски факултет универзитета у Нишу, 2012, 360–373.

Polovina, Himzo. Ludvig Pečar, Nada. Cerić, Ivan. Milaković, Ivan. „Folklorno poetsko stvaralaštvo BiH u svjetlu socijalne psihijatrijske interpretacije alkoholisanosti i alkoholizma”. *Zbornik 24. Kongresa jugoslovenskih folkloristov*. Ur. D. Antonijević i dr. Piran: Savez udruženja folklorista Jugoslavije – Slovensko etnološko društvo [*Glasnik Slovenskega etnološkega društva* 5], 1977, 160–166.

Popović Mladenović, Tijana. Bogunović, Blanka. Perković, Ivana. *Interdisciplinary approach to music: listening, performin, composing*. Belgrade: Faculty of Music University of Arts in Belgrade, 2014.

Rice, Timothy. „Ethnomusicological theory”. *Yearbook for Traditional Music* 42 (2010): 100–134.

Rihtman, Cvjetko. „Narodna muzika jajačkog sreza”. *Bilten Instituta za proučavanje folkloru* 2 (1953): 5–102.

Rihtman, Cvjetko. „Muzička tradicija”. *Etnološko-folkloristička ispitivanja u Neumu i okolini*. *Glasnik Zemaljskog muzeja u Sarajevu*, posebni otisak (1959): 14–305.

Seeger, Charles. *Studies in Musicology 1935–1975*. Berkeley – Los Angeles – London: University of California Press, 1977.

Сикимић, Биљана. „Тимски теренски рад Балканолошког института САНУ. Развој истраживачких циљева и метода”. *Теренска истраживања – поетика сусрета*. Ур. М. Ивановић-Баришић. Београд: Етнографски институт САНУ, 2012, 167–198.

Skinner, Debra. „Interdisciplinary research”. *The SAGE Encyclopedia of qualitative research methods – Volumes 1 & 2*. Ed. M. L. Given. USA: A SAGE Reference Publication, 2008, 447–450.

Сувајџић, Бошко. „Певач и традиција”. *Годишњак Катедре за српску књижевност са јужнословенским књижевностима. Посвећено успомени на проф. др Јована Деретића III* (2007): 239–260.

Удружење фолклориста Србије. *Статут Удружења фолклориста Србије*. Београд, 2014.

Цветковић, Марија. „Неопходност интердисциплинарног проучавања социјално-педагошких проблема”. *Образовање и савремени универзитет. Зборник радова. Наука и савремени универзитет I*. Ур. Б. Димитријевић. Ниш: Универзитет у Нишу, Филозофски факултет, 2012, 119–133.

Ћубелић, Твртко. „Uvodna napomena”. *Rad XV-og kongresa Saveza udruženja folklorista Jugoslavije u Jajcu 12–16. Septembra 1968*. Ur. C. Rihtman. Sarajevo: Savez udruženja folklorista Jugoslavije, 1971, 161–196.

Danka Lajić Mihajlović
Marija Dumnić

THE SOCIETIES OF FOLKLORISTS AS INCENTIVES FOR
INTERDISCIPLINARITY: THE EXPERIENCES OF ETHNOMUSICOLOGY
WITHIN THE ASSOCIATION OF THE SOCIETIES OF YUGOSLAV
FOLKLORISTS

Summary

With the lack of an institution directly responsible for research in the field of folkloristics, the societies of folklorists of various educational and scientific backgrounds gain a special significance as a multidisciplinary platform that enables interdisciplinary collaboration. The newly founded Society of Serbian Folklorists (*Udruženje folklorista Srbije* – UFS) inherited this role from the eponymous society that operated as a part of the Association of the Societies of Yugoslav Folklorists (*Savez udruženja folklorist Jugoslavije* – SUFJ, 1955–1990). The key role of musical folklorists in the foundation of the SUFJ and important roles they played in its further organisation and, on the other hand, a rapid development of ethnomusicology in the period when SUFJ was active, provide the reasons why the focus of this paper is on the influence of the SUFJ on the establishment of interdisciplinarity in folklore studies, seen from the ethnomusicological perspective.

Although the development of ethnomusicological thought in Serbia towards interdisciplinarity can be related to similar developments worldwide, one must not underestimate the importance of a multidisciplinary environment and methods employed at the SUFJ Congresses. In the actual ethnomusicological practice a tendency towards interdisciplinarity was often realized as "generalizing interdisciplinarity" – i.e. as a dialogue or interaction between ethnomusicology and another discipline(s). On the other side, the instances of "integrative interdisciplinarity" – i.e. an organic integration of experiences, methods and results achieved in various disciplines and sciences – were much rarer. Nevertheless, a majority of ethnomusicologists working nowadays will not dispute the necessity to employ multiple perspectives and flexible thinking. In that sense, the experiences of ethnomusicology as they were developed within the SUFJ can provide useful directives regarding devising strategies and plans for the new UFS towards embracing interdisciplinary and transdisciplinary research. They are not only important but indispensable for the study of complex issues of contemporary folkloristics.

САДРЖАЈ

РЕЧ УРЕДНИШТВА	5
I	
Снежана Самарџија НАРОДНА КЊИЖЕВНОСТ У ХРЕСТОМАТИЈАМА 20. ВЕКА	9
Gabrijela Šubert USMENA KNJIŽEVNOST ILI DIGITALNI FOLKLOR	41
Љубинко Раденковић СЛОВЕНСКА ФОЛКЛОРИСТИКА ДАНАС – НАСЛЕЂЕ И ИНОВАЦИЈЕ	55
Андреј Власов ПРОВИНЦИАЛНЫЕ СОБРАНИЯ ФОЛКЛОРНО- ЭТНОГРАФИЧЕСКИХ ФАКТОВ КАК ИСТОЧНИК СОВРЕМЕННОГО ФОЛКЛОРИСТИЧЕСКОГО ЗНАНИЯ	71
Ана Плотникова СРПСКА ГРАЂА У МОСКОВСКОМ РЕЧНИКУ <i>СЛОВЕНСКЕ СТАРИНЕ</i>	85

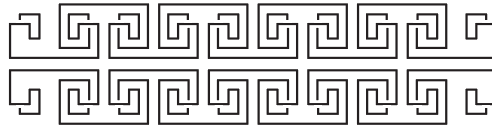
Јасмина Катински ПРЕГЛЕД ПРОУЧАВАЊА ЕТИОЛОШКИХ ПРЕДАЊА У СРПСКОЈ ФОЛКЛОРИСТИЦИ XX ВЕКА	99
Данка Лајић и Марија Думнић УДРУЖЕЊА ФОЛКЛОРИСТА КАО ПОДСТИЦАЈ ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНОСТИ: ИСКУСТВА ЕТНОМУЗИКОЛОГИЈЕ У ОКВИРУ САВЕЗА УДРУЖЕЊА ФОЛКЛОРИСТА ЈУГОСЛАВИЈЕ	109
Мирјана Закић ДЕЛАТНОСТ СРПСКОГ ЕТНОМУЗИКОЛОШКОГ ДРУШТВА НА ПЛАНУ ОЧУВАЊА И ЗАШТИТЕ МУЗИЧКОГ ФОЛКЛОРА	129
II	
Бошко Сувајдић ВУКОВА ПЈЕСНАРИЦА КАО „ОТВОРЕНО ДЕЛО”	143
Ана Вукмановић ТЕРМИН ЖЕНСКЕ ПЕСМЕ ВУКА СТЕФАНОВИЋА КАРАЏИЋА И САВРЕМЕНА СРПСКА ФОЛКЛОРИСТИКА	163
Марија Брадаш ДРУГА ВУКОВА КЊИГА У ТОМАЗЕОВОМ РУХУ. ЈЕЗИЧКА И СТИЛСКА ОБЕЛЕЖЈА	177
Мирјана Детелић и Лидија Делић ТАВНИЦА ЈЕ КУЋА НЕОБИЧНА: СЕМАНТИКА ПРОСТОРНОГ ПОЗИЦИОНИРАЊА ЕПСКЕ ТАМНИЦЕ	191
Данијела Петковић УЗАЈАМНО МОДЕЛОВАЊЕ СИЖЕА И ЈУНАКА ЕПСКИХ ПЕСАМА	215
Данијела Поповић АЛ’ ОВО НИЈЕ БАЈКА НЕГО ИСТИНИТО: ДИСКУРС ВЕРНОСТИ У ДЕМОНОЛОШКИМ ПРЕДАЊИМА	229
Данијела Васић СИЖЕ О БРАКУ СМРТНИКА И ВИЛЕ (НЕБЕСНИЦЕ) У СРПСКОЈ И ЈАПАНСКОЈ УСМЕНОЈ КЊИЖЕВНОСТИ	245

Ђорђина Трубарац Матић ЈЕЛЕН КОЈИ РОГОМ МУТИ ВОДУ У ГАЛИСИЈСКО-ПОРТУГАЛСКОЈ И СРПСКОЈ ЛИРИЦИ – ПАРАЛЕЛЕ, МОГУЋА ОБЈАШЊЕЊА И ИМПЛИКАЦИЈЕ	261
Дејан Ајдачић ТРАГОВИ НАРОДНИХ ОБРЕДА И ВЕРОВАЊА У СРПСКИМ И УКРАЈИНСКИМ ФРАЗЕОЛОГИЗМИМА (НАРОДНИ КАЛЕНДАР И СВАДБА)	277
Марија Мандић и Љубица Ђурић ПСОВКА КАО ФОЛКЛОРНИ ЖАНР НА ПРИМЕРУ <i>ЈЕБЕМ ТИ СУНЦЕ</i>	291
Саша Кнежевић ФУНКЦИЈА КЛЕТВЕ У САВРЕМЕНОЈ СРПСКОЈ ПОЛИТИЦИ	317
III	
Јоана Ренкас ОДАБРАНИ АСПЕКТИ ПРИМЕНЕ СРПСКИХ ИСТРАЖИВАЊА УСМЕНИХ РИТУАЛА	331
Димитрије Големовић ТЕРЕНСКИ РАД НЕКАД И САД. ДА ЛИ ЋЕ ТЕРЕНСКИ РАД КАО НАУЧНИ МЕТОД ИКАДА ЗАСТАРИТИ, А МОЖДА ЧАК НЕСТАТИ ИЗ ЕТНОМУЗИКОЛОШКЕ ПРАКСЕ	357
Зоја Карановић С ЉУДИМА УМИРУ ПЕСМЕ: БЕЛЕШКЕ С ТЕРЕНА У ТОРЛАЧКИМ СЕЛИМА ОКО БЕЛОГ ТИМОКА	367
Бранко Златковић ПРЕДСТАВЕ О ЗМАЈЕВИТОЈ ДЕЦИ У ЖУПИ АЛЕКСАНДРОВАЧКОЈ	389
Смиљана Ђорђевић Белић ИСТРАЖИВАЧ, ПАЦИЈЕНТ, КРАДЉИВАЦ: ТЕРЕНСКО ДОКУМЕНТОВАЊЕ БАЈАЊА ИЗ ДОМЕНА ТРАДИЦИОНАЛНЕ МЕДИЦИНЕ	415

Gleb Pilipenko KURBAN VAJRAM U TUTINSKOJ OPŠTINI	445
Намања Радуловић НЕОПАГАНИЗАМ У СРБИЈИ	455
Веселка Тончева ИЗСЛЕДВАНИЈАТА НА ГОРАНИТЕ: СРЉБСКАТА ФОЛКЛОРИСТИКА В БАЛКАНСКИ КОНТЕКСТ	479
Вјера Медић НАТПИСИ НА ПРЕДМЕТИМА У ЕТНОГРАФСКОМ МУЗЕЈУ У БЕОГРАДУ	493

САВРЕМЕНА СРПСКА ФОЛКЛОРИСТИКА II

Издавачи

Удружење фолклориста Србије
Институт за књижевност и уметност
Универзитетска библиотека
„Светозар Марковић”

За издаваче

проф. др Бошко Сувајџић
др Бојан Јовић
проф. др Александар Јерков

Превод резимеа на енглески

Тијана Тропин

Лектура и коректура

Даница Јовић
Јасмина Катински
Марина Младеновић Митровић

Графички дизајн

Наташа Матовић

Штампа

Дунав

Београд, 2015

CIP - Каталогизација у публикацији -
Народна библиотека Србије, Београд

398(497.11)''19/20''(082)
811.163.41.09:398(082)

САВРЕМЕНА српска фолклористика. 2 / [уредништво Смиљана
Ђорђевић Белић
... и др.]. - Београд : Институт за књижевност и уметност : Удружење
фолклориста Србије : Универзитетска библиотека "Светозар
Марковић", 2015
(Београд : "Дунав"). - 470 стр. : табеле ; 24 cm

ISBN 978-86-7301-075-5 (УБСМ)

а) Фолклористика - Србија - 20в-21в - Зборници б) Српска народна
књижевност - Зборници
COBISS.SR-ID 217913868

